

Till regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB.

Granskning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter (REV 2023-00099)

Revisionen har granskat det förebyggande arbetet mot oegentligheter i Västra Götalandsregionen. Granskningen omfattar regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB.

Syftet med granskningen var att bedöma om regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i verksamheten.

Granskningens fokus har varit att bedöma styrelsernas utformning av styrningen och den interna kontrollen avseende det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Granskningen har inte syftat till att upptäcka indikatorer på, eller eventuell förekomst av, oegentligheter. Granskningen har inte heller omfattat välfärdsbrottslighet.

Vår bedömning är att regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB delvis har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i verksamheten.

Vi lämnar följande rekommendation med anledning av granskningen:

Revisionen rekommenderar regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB att utveckla det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Vi önskar få ett yttrande från er senast den 29 mars 2024. Det ska framgå av yttrandet vilka åtgärder som ni har gjort eller planerar att göra med anledning av de rekommendationer som vi lämnar. Yttrandet skickar ni till revision@vgregion.se.

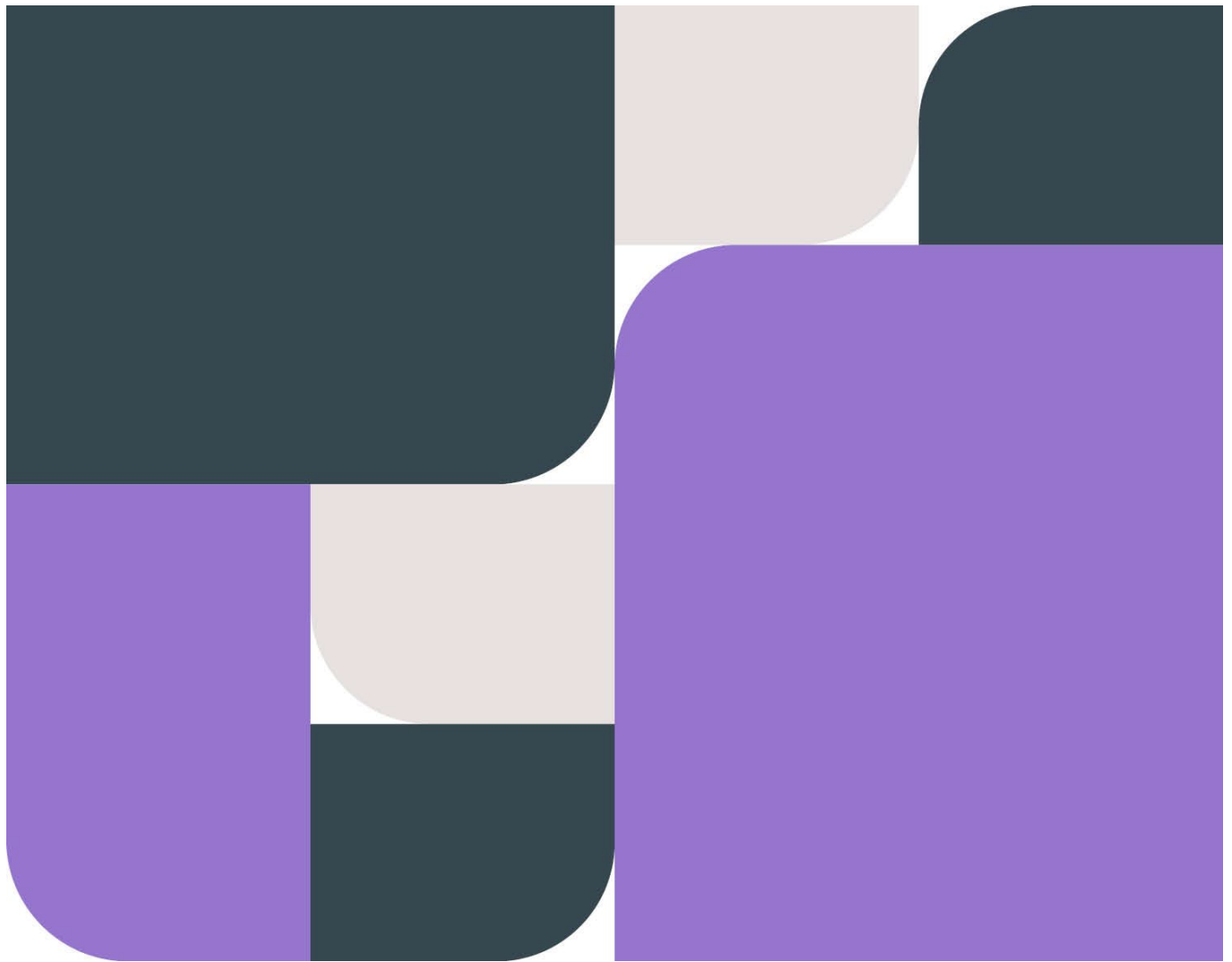
Revisionsrapporten översänds för yttrande till regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service och styrelsen för Göteborgsoperan AB samt för kännedom till regionfullmäktiges presidium.

Vänerns borg den 29 november 2023

För revisorskollegiet,

Krister Stensson,
ordförande

Vivi-Ann Nilsson,
vice ordförande

Revisionsrapport
2023-11-29

Granskning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter

Datum: 2023-11-29

Dokumentnamn: Granskning av det förebyggande arbete mot oegentligheter

Diarienummer: REV 2023-00099

Yrkesrevisorer: Charlotte Nätstrand (granskningsansvarig) och Martin Andersson

Kvalitetsgranskare: Anna Stenberg

www.vgregion.se/revision

Innehåll

Läsanvisning.....	4
Sammanfattning.....	5
Syfte och avgränsning.....	5
Resultat och rekommendationer.....	5
Utgångspunkter.....	7
Bakgrund.....	7
Syfte och revisionsfrågor.....	8
Avgränsning.....	8
Revisionskriterier.....	8
Ansvariga styrelser.....	9
Metod.....	9
Resultat.....	10
Har styrelserna utformat en god styr- och kontrollmiljö avseende arbetet mot oegentligheter?.....	10
Riktlinjer och rutiner för att förebygga oegentligheter.....	12
Organisering av det förebyggande arbetet.....	13
Hantering av jäv och bisyssla.....	14
Bedömning.....	15
Finns det en riskhantering som säkerställer att risker för oegentligheter kan minimeras?.....	17
Bedömning.....	19
Sprids information till medarbetare om det förbyggande arbetet på ett tillräckligt sätt?.....	20
Information och kommunikation.....	20

Utbildning	22
Bedömning	24
Har styrelserna säkerställt en tillräcklig uppföljning och återrapporering av det förebyggande arbetet mot oegentligheter?	25
Bedömning	26
Sammanfattande bedömning	27
Rekommendationer	28
Det kommunala ansvarssystemet.....	29
Revisionen i korthet	30
Regionen i korthet	31

Läsanvisning

I den här revisionsrapporten redovisas den granskning som revisionen har genomfört inom området förebyggande arbete mot oegentligheter.

Vi som skriver rapporten är sakkunniga biträden (tjänstepersoner) till de förtroendevalda revisorerna (politiker). Det är även vi som har genomfört granskningarna. Vi är yrkesrevisorer och medlemmar i branschorganisationen Skyrev, som är ett nationellt forum för yrkesrevision.

Rapporten riktar sig i första hand till ledamöterna i de styrelser som vi har granskat samt tjänstepersonerna i förvaltningarna och bolagen, men även till regionfullmäktige, övriga tjänstepersoner i regionen, regionens invånare, media med flera.

Rapporten är indelad i fyra delar. Vi hoppas att den ska ge dig som läsare en god bild av den granskning som vi har genomfört.

*

I början av rapporten hittar du vår sammanfattning. Där får du snabbt en bild av det vi har kommit fram till i granskningen. Där hittar du också den rekommendation som vi lämnar med anledning av granskningen.

I den andra delen beskriver vi utgångspunkterna för vår granskning, det vill säga det som ramar in granskningen. Där ser du även vilka styrelser som omfattas av granskningen.

Sedan kommer vi till *den tredje delen*: resultatet. Där går vi igenom de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort i granskningen. Sist i det avsnittet hittar du en sammanfattande bedömning samt den rekommendation som vi lämnar med anledning av granskningen.

I den sista delen av rapporten hittar du information om det kommunala ansvarssystemet, revisionens uppdrag och regionen.

Sammanfattning

Offentlig verksamhet bygger på demokrati, rättssäkerhet, effektivitet och förtroende. En viktig del för regionen, när det gäller förtroende-frågan, är att arbeta aktivt mot oegentligheter.

Oegentligheter är ett övergripande begrepp för oönskade beteenden, som exempelvis korrupktion och förtroendeskadligt agerande. Det kan till exempel handla om avsiktliga eller oavsiktliga fel i beslutsfattande och myndighetsutövning.

Revisionen har under 2023 granskat regionens förebyggande arbete mot oegentligheter. Granskningen omfattar

- regionstyrelsen
- styrelsen för fastighet, stöd och service
- styrelsen för Göteborgsoperan AB.

Syfte och avgränsning

Syftet med granskningen var att bedöma om styrelserna säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i sina verksamheter.

Vårt fokus i granskningen har varit att bedöma styrelsernas *utformning* av styrning och intern kontroll när det gäller det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Vi har alltså inte fokuserat på att upptäcka tecken på, eller förekomst av, oegentligheter. Granskningen har inte heller omfattat välfärdsbrottslighet.

Resultat och rekommendationer

Revisionen bedömer att styrelserna *delvis* har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i verksamheten. Vi *rekommenderar* därför styrelserna att utveckla sitt förebyggande arbete mot oegentligheter. Nedan går vi igenom det viktigaste som har kommit fram i granskningen.

Granskningen visar alltså att de granskade styrelserna har brister i sin styrning och interna kontroll när det gäller att förebygga oegentligheter. Det innebär att riskerna för oegentligheter ökar, vilket i sin tur kan leda till att förtroendet för regionen påverkas. Det innebär också att det kan leda till

ekonomisk
skada för regionen.

Styrelserna behöver utveckla arbetet med att förebygga, upptäcka och förhindra oegentligheter i flera delar, men det finns tre delar som vi särskilt vill lyfta fram:

1. Styrelserna behöver utveckla de dokument som styr det förebyggande arbetet mot oegentligheter – både på övergripande och lokal nivå.

Granskningen visar att

- regionstyrelsen behöver utveckla de dokument som styr regionens arbete med att förebygga oegentligheter på en övergripande nivå
- regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service saknar dokumenterade, anpassade rutiner för arbetet med att förebygga oegentligheter på lokal nivå
- Göteborgsoperan har tagit fram dokument som styr det egna arbetet med att förebygga oegentligheter men då endast till viss del.

2. Styrelsernas riskhantering för oegentligheter behöver utvecklas.

Granskningen visar att

- en övergripande riskanalys för hela regionen är under utveckling, med fokus på oegentligheter
- styrelserna saknar en samlad bild över vilka den egna verksamhetens risker är och inom vilka områden de finns. Det innebär att det saknas en viktig och grundläggande del i deras förebyggande arbete mot oegentligheter. Det gör även att det är svårt för oss att bedöma om riskerna för oegentligheter blir tillräckligt belysta och om de hanteras tillräckligt väl.

3. Styrelserna behöver se till att uppföljningen av det förebyggande arbetet mot oegentligheter genomförs och att det återrapporteras till dem.

Granskningen visar att

- regionstyrelsens uppföljning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter inte omfattar den egna verksamheten, det vill säga koncernkontoret
- den uppföljning som styrelsen för fastighet, stöd och service gör inte belyser alla delar av det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

- Göteborgsoperan gör viss uppföljning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter men inte på ett systematiskt och samlat sätt. Vi kan därmed inte bedöma om den är tillräcklig.

Utgångspunkter

Bakgrund

Offentlig verksamhet bygger på demokrati, rättssäkerhet, effektivitet och förtroende. En viktig del i att upprätthålla förtroendet är att Västra Götalandsregionens verksamheter aktivt arbetar mot oegentligheter. Oegentligheter är ett övergripande begrepp för flera oönskade beteenden som även omfattar korrupktion och förtroendeskadliga ageranden, som exempelvis avsiktliga eller oavsiktliga fel i beslutsfattande och myndighetsutövning.¹

Enligt regionens riktlinje för verksamhetsskydd² ska nämnder och styrelser ha system och organisation för att förebygga, förhindra och upptäcka ageranden som står i strid med lagar och regionens regelverk.

Av regionens rutin för oegentligheter³ framgår att medarbetare och förtroendevalda ska hålla sig opartiska i sina uppdrag, hantera de pengar som regionen förvaltar effektivt och med gott omdöme och inte erbjuda eller ta emot pengar eller otillbörliga gåvor eller förmåner. Vidare framgår att all tjänsteutövning ska vara saklig och objektiv vilket innebär att släktskap, vänskap eller andra privata relationer inte får påverka tjänsteutövning och beslutsfattande. Vid osäkerhet i tjänsteutövningen är utgångspunkten försiktighetsprincipen vilket innebär att det kan vara bäst att avstå från att delta i hanteringen av ärendet ”för säkerhets skull”.

Nämnders och styrelsers systematiska arbete med intern kontroll är därmed väsentligt i arbetet mot oegentligheter. Att förebygga, upptäcka och hantera såväl risken för som faktiska oegentligheter är viktiga uppgifter för verksamheterna. Brister nämnden eller styrelsen i det arbetet kan det leda till förtroendeskada för den regionala verksamheten men även ekonomisk skada.

---

¹ ESV 2016:24 Vägledning. ”Oegentligheter och intern styrning och kontroll. Att komma vidare i arbetet med att förebygga och upptäcka oegentligheter”

² Riktlinje Verksamhetsskydd (RS 2018-00129)

³ Rutin Oegentligheter 2020-2025 (RS 2020-06588)

Revisionen har beslutat att genomföra en fördjupad granskning av regionens förebyggande arbete mot oegentligheter.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i verksamheten.

Granskningen avser besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelserna utformat en god styr- och kontrollmiljö avseende arbetet mot oegentligheter?
- Finns det en riskhantering som säkerställer att risker för oegentligheter kan minimeras?
- Sprids information till medarbetare om det förebyggande arbetet på ett tillräckligt sätt?
- Har styrelserna säkerställt en tillräcklig uppföljning och återrapportering av det förebyggande arbetet mot oegentligheter?

Avgränsning

Granskningens fokus är att bedöma styrelsernas utformning av styrningen och den interna kontrollen avseende det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Granskningen syftar inte till att upptäcka indikatorer på, eller eventuell förekomst av, oegentligheter. Granskningen omfattar inte heller välfärdsbrottslighet.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier menas de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I den här granskningen utgår vi från följande revisionskriterier:

- Kommunallag (2017:725)
- Lag (1982:80) om anställningsskydd, 6 i §
- Policy Styrning i Västra Götalandsregionen (RS 2019–02491)
- Policy Säkerhet och beredskap i Västra Götalandsregionen (RS 2018–00129)
- Riktlinje Verksamhetskydd (RS 2018–00129)
- Rutin Oegentligheter 2020–2025 (RS 2020–06588)

- Riktlinje Inköp (RS 2021–01977)
- Rutin Bisysslor för anställda inom Västra Götalandsregionen (Dokument-ID: RS8630-1138324516-25)
- Regional riktlinje Visselblåsning vid rapportering av missförhållanden (RS 2022–01146)
- Reglemente för Regionstyrelsen (RS 2022–04495)
- Reglemente för styrelsen för fastighet, stöd och service (RS 2022–04495)
- Ägardirektiv för Göteborgsoperan AB (RS 2023–00183)
- Kod mot korruption i näringslivet (Institutet mot mutor, 2020)
- Regeringens handlingsplan mot korruption 2021–2023⁴.

Ansvariga styrelser

Granskningen har omfattat regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB.

Metod

Granskningen har utförts genom analys av relevanta dokument och intervjuer med tjänstepersoner på respektive verksamhet.

---

⁴ Ett utvecklat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen – Handlingsplan mot korruption 2021–2023, Regeringskansliet.

Resultat

Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i verksamheten.

Under granskningens genomförande har regionens Policy styrning i Västra Götalandsregionen (RS 2019–02491) upphört att gälla. Vi har tagit del av förslaget på reviderad policy som varit ute på remiss under våren 2023.⁵ Av förslaget kan vi konstatera att de delar som används i granskningen som underlag för analyser, slutsatser och bedömningar är oförändrade mot tidigare gällande policy.

Resultatet redovisas utifrån granskningens fyra revisionsfrågor.

Har styrelserna utformat en god styr- och kontrollmiljö avseende arbetet mot oegentligheter?

Av regionstyrelsens reglemente⁶ framgår att styrelsen får besluta om regiongemensamma riktlinjer och tillhörande rutiner och anvisningar inom området säkerhet och beredskap. Utöver detta ska regionstyrelsen utfärda riktlinjer och rutiner till övriga nämnder och styrelser som följer av regionstyrelsens roll att leda och samordna förvaltningen av Västra Götalandsregionens angelägenheter och ha uppsikt över verksamheten.

Granskningen har visat att de riktlinjer och rutiner som granskningen tar utgångspunkt i har beslutats på olika nivåer. Regionstyrelsen har beslutat om regional riktlinje verksamhetsskydd och riktlinje inköp medan tjänstepersoner på koncernkontoret har beslutat om rutiner för oegentligheter och bisysslor samt regional riktlinje visselblåsning.⁷ Vi har noterat att två av styrdokumentet, riktlinje inköp och rutin oegentligheter, anger att de ska tillämpas av regionens bolag. Enligt uppgift från enheten för säkerhet och beredskap (ESB) på koncernkontoret pågår ett arbete med att utveckla samtliga styrdokument inom området säkerhet och beredskap samt att tydliggöra vilka styrdokument som omfattar bolagen. Rutinen för

---

⁵ Policy för styrning i Västra Götalandsregionen 2023–2026, Remissversion (RS 2022–03751)

⁶ Reglemente för regionstyrelsen (RS 2022–04495).

⁷ Rutin Oegentligheter 2020–2025 (RS 2020–06588). Rutin Bisysslor för anställda inom Västra Götalandsregionen. Regional riktlinje Visselblåsning vid rapportering av missförhållanden (RS 2022–01146).

oegentligheter utgår ifrån riktlinje verksamhetsskydd men vid granskningstillfället omfattas inte bolagen av dessa två styrdokument. Förslag på att riktlinje verksamhetsskydd ska omfatta bolagen kommer att läggas fram i samband med att den förlängs på regionstyrelsens sammanträde 19 december 2023.

Av regionstyrelsens reglemente framgår att beslutade regiongemensamma riktlinjer i tillämpliga delar ska gälla som ägardirektiv för regionens bolag efter beslut på bolagsstämma.⁸ Motsvarande skrivning finns i bolagens ägardirektiv, som exempelvis för Göteborgsoperan⁹. Granskningen har visat att regionstyrelsen i mars 2023 beslutade¹⁰ om vilka styrdokument som ska utgöra ägardirektiv för bolagen. Vi har noterat att av de riktlinjer som ingår i granskningen omfattas endast riktlinje inköp av regionstyrelsens beslut. Vidare har granskningen visat att Göteborgsoperans styrelse vid årsstämman i mars 2023 har beslutat om att anta regionstyrelsens förteckning över styrdokument som ägardirektiv.

Eftersom de flesta av regionens styrande dokument för det förebyggande arbetet mot oegentligheter inte inkluderar regionens bolag har vi valt att, i vissa delar, hämta vägledning i Kod mot korruption i näringslivet (Näringslivskoden). Koden riktar sig till bolag som bedriver näringsverksamhet med privat eller offentligt ägande men kan även användas av exempelvis myndigheter eller kommuner. Koden innehåller bland annat ett antal förebyggande åtgärder som bolag ska vidta i arbetet mot korruption.

I granskningen har viss vägledning även hämtats från regeringens handlingsplan mot korruption. Planen syftar till att skapa förutsättningar för ett mer effektivt och strukturerat arbete mot korruption. I förlängningen ska den bidra till att minska riskerna för korruption och de förtroendeskadorna som korruptionen medför. Handlingsplanen riktar sig framför allt till statliga förvaltningsmyndigheter men den kan också användas som utgångspunkt för att förebygga korruption och förtroendeskadorna i kommuner och regioner samt inom kommunala bolag.

---

⁸ Reglemente för Regionstyrelsen, antaget av regionfullmäktige 2022-11-29 (Dnr: 2022-04495)

⁹ Ägardirektiv för Göteborgsoperan AB, antaget av regionfullmäktige 2023-02-14 (Dnr: RS 2023-00183)

¹⁰ Dnr: RS 2022-06164 (2023-03-15)

Riktlinjer och rutiner för att förebygga oegentligheter

Enligt regionens rutin oegentligheter och Näringslivskoden är en grundläggande del i det förebyggande arbetet att ledningen agerar och klargör sin inställning till oegentligheter. Detta bör göras genom skriftliga riktlinjer och rutiner för det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Förvaltningar och bolag ska ta fram styrande dokument som tydligt anger hur medarbetarna ska agera om oegentligheter upptäcks, vilka som ansvarar för att polisanmäla och hur utredning av interna misstankar ska göras. Även regeringens handlingsplan för korruption betonar vikten av regler mot korruption och rutiner för hantering av misstankar om korruption för att säkerställa en effektiv och rättssäker hantering. Rutiner kan dessutom bidra till att öka medarbetares vilja att rapportera misstänkta fall av korruption.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service

Intervjupersonerna på koncernkontoret och fastighet, stöd och service har uppgett att de inte har tagit fram egna rutiner utan följer regionens riktlinjer och rutiner i sitt förebyggande arbete mot oegentligheter. Regionens jävsdeklaration nämns som en särskild rutin för medarbetare inom upphandlingsområdet. Fastighet, stöd och service har tagit fram en egen jävsdeklaration. När det gäller rutiner för hur förvaltningarna ska agera och utreda misstänkta oegentligheter hänvisar intervjupersonerna till regionens rutin oegentligheter. Enligt uppgift från ESB pågår ett arbete med att ta fram en regional rutin för utredningsmetodik avseende oegentligheter, vilken ska beskriva utredningsmetodiken vid bland annat misstanke om oegentligheter och otillåten påverkan.

Göteborgsoperan

I intervjuer har det framkommit att bolaget följer regionens policys och riktlinjer så som rutin bisysslor, inköspolicy och inköpsriktlinje. De kompletterar ibland med egna styrdokument, till exempel riktlinje för representation och inköspolicy. Det finns också specifika regler så som policy för premiärinbjudningar. Bolaget har även utarbetat en egen riktlinje för visselblåsningar. Enligt intervjupersonerna finns alla styrdokument samlade på bolagets intranät. Det har framkommit i granskningen att det finns en uppfattning om att de egna styrdokumenterna har en mer framträdande roll inom bolaget jämfört med regionens styrdokument.

I granskningen har även framkommit att det finns en praxis för hur medarbetare ska agera vid misstänkta eller upptäckta oegentligheter men att det inte finns en dokumenterad rutin för detta. Vad gäller bisysslor har

bolaget inte utarbetat någon rutin för hur de ska hanteras och beslutas men de intervjuade har uppgett att det är något som kommer att förtydligas internt. När det gäller rutiner för jäv hänvisar bolaget till regionens jävsdeklaration.

Organisering av det förebyggande arbetet

Av Policy Styrning i Västra Götalandsregionen framgår att styrelser och nämnder ska organisera sin verksamhet på ett effektivt sätt. För att förhindra och upptäcka olagliga ageranden ska det enligt riktlinje verksamhetsskydd finnas system och organisation på plats. Enligt regeringens handlingsplan mot korruption är det viktigt med tydlighet och ansvarsfördelning när det gäller korruptionsfrågor. Det underlättar för anställda att få hjälp och råd i frågor som avser korruption. Regionens rutin oegentligheter beskriver övergripande vilket ansvar chefer och medarbetare har när det kommer till att förebygga oegentligheter.

Regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt Göteborgsoperan har även, utifrån reglementen och ägardirektiv, ansvar för att organisationen är tydlig och ändamålsenlig. Regionstyrelsen har dessutom, inom ramen för sitt samordningsansvar, ansvar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service

ESB på koncernkontoret driver sedan 2020 en referensgrupp som arbetar med regionövergripande frågor inom området oegentligheter. Gruppen består främst av medarbetare från koncernkontoret, bland annat från koncerninköp, och den del av fastighet, stöd och service som tidigare tillhörde Västfastigheter. I granskningen har framkommit att intresset från regionens förvaltningar att delta i referensgruppen upplevs som lågt vilket gör det svårt att bemanna den. Enligt intervjupersonerna bjöds bolagen in att delta i gruppen när den startade. Majoriteten av dem avböjde vilket innebär att bolagen inte är representerade i gruppen.

Vidare har det framkommit att koncernkontoret saknar en säkerhetssamordnare för det förebyggande arbetet mot oegentligheter inom den egna förvaltningen. Däremot har de intervjuade uppgett att enligt rutin oegentligheter är det regionens säkerhets- och beredskapschef som är mottagare av misstänkta oegentligheter inom koncernkontoret.

Inom fastighet, stöd och service finns en säkerhetsfunktion som hanterar oegentlighetsfrågor men intervjupersonerna har uppgett att frågorna även är ett chefsansvar. Om en oegentlighet inträffar har närmaste chef det

främsta ansvaret att hantera situationen. I granskningen har framkommit att säkerhetsfunktionen har fått ett uppdrag att leda ett förbättringsarbete avseende oegentligheter. När det gäller fördelning av ansvar för oegentlighetsfrågor mellan säkerhetsfunktionen och linjecheferna hänvisar de intervjuade till rutin oegentligheter.

Göteborgsoperan

I våra intervjuer har framkommit att bolaget inte har en organisation för arbetet mot oegentligheter. Däremot har flera roller inom bolaget fokus på frågorna och det ingår i deras uppdrag att bevaka detta inom internkontrollen. Enligt bolaget nämns inte oegentligheter specifikt i befattningsbeskrivningarna för dessa roller men uppdragets koppling till intern kontroll gör att det alltid finns ett fokus på att bolaget agerar enligt regelverket.

Hantering av jäv och bisyssla

Enligt riktlinje verksamhetsskydd ska styrelser och nämnder aktivt arbeta för att förebygga korrruption, jäv och andra oegentligheter. I riktlinje inköp anges att lagar och regler om jäv ska beaktas vid kontakt med leverantörer och att jävsdeklarationen är ett obligatoriskt moment för alla som deltar i en upphandling. Förutom dessa riktlinjer har vi inte hittat några andra regionala styrdokument som ger en mer detaljerad beskrivning av vad jäv innebär och hur jävsituationer ska hanteras när de uppstår.

Bisysslor regleras i regionens rutin bisysslor som bland annat anger att förvaltningschefen är ansvarig för att fastställa hur beslut tas vid förbud eller godkännande av bisyssla, och att bisysslor ska följas upp vid årliga medarbetarsamtal. Det finns även bestämmelser om bisysslor i lag (1982:80) om anställningsskydd, 6 i § som också omfattar regionala bolag.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service

Intervjupersonerna på såväl koncernkontoret som fastighet, stöd och service har uppgett att jävsdeklarationen används för att säkerställa att inte jäv eller andra intressekonflikter finns bland de som är involverad i en upphandling. På koncernkontoret används regionens system Barium för att fylla i och godkänna jävsdeklarationer. Intervjupersonerna har även uppgett att utbildning är viktigt för att öka medvetenheten bland medarbetarna om jävsfrågor.

När det gäller bisysslor hänvisar koncernkontoret och fastighet, stöd och service till regionens rutin och har uppgett att de använder systemet Barium för att registrera bisysslor. Några av intervjupersonerna har även

nämnt att frågan om bisyssla tas upp vid årliga medarbetarsamtal och att de använder regionens mall för medarbetarsamtal. Vi har noterat att frågan om bisyssla finns med i mallen. I våra intervjuer har det framkommit att det är linjecheferna som fattar beslut om att godkänna och förbjuda bisyssla. För fastighet, stöd och service har vi noterat att ansvaret för bisysslor har delegerats vidare från förvaltningschef till chefer inom förvaltningen. För koncernkontoret har regiondirektören beslutat om att närmaste chef bestämmer om bisyssla får utövas medan förbud mot att utöva bisyssla ska beslutas av regiondirektören.¹¹

Göteborgsoperan

I granskningen har det framkommit att det finns en inköpscontroller som ska säkerställa att lagar och regler följs vid upphandling. I samband med upphandling går involverade i upphandlingen igenom jävsdeklarationen muntligt men den fylls varken i eller skrivs under. Vidare har intervjupersonerna uppgett att HR utgör en kontrollfunktion vid rekrytering för att säkerställa oberoendet men även för att förhindra att nära anhöriga anställs.

Intervjupersonerna har uppgett att bolagets kollektivavtal reglerar bisysslor och att dessa ska godkännas av arbetsgivaren. Det är närmaste chef som i praktiken godkänner bisysslor. De bisysslor som förekommer inom bolaget har godkänts av vd eftersom hen i samtliga fall har varit närmaste chef. Intervjupersonerna har vidare uppgett att vd även har befogenhet att förbjuda en bisyssla och att det sker i samråd med närmaste chef. Vd:s egen bisyssla ska godkännas av styrelsen.

För att dokumentera bisysslor använder bolaget regionens blankett. Enligt några av intervjupersonerna tas frågan om bisyssla upp vid de årliga medarbetarsamtalen medan andra har uppgett att de inte har blivit tillfrågade om sin bisyssla eller att chefen inte tar upp frågan vid samtalen. Vi har noterat att bolagets mall för medarbetarsamtal inte innehåller någon fråga om bisyssla.

Bedömning

Revisionen bedömer att regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB delvis har utformat en god styr- och kontrollmiljö avseende arbetet mot oegentligheter.

---

¹¹ Regiondirektörens verkställighetsbeslut, Bisyssla-rutin (RS 2017-03912)

Riktlinjer och rutiner för att förebygga oegentligheter

I granskningen har framkommit att det pågår ett arbete med att utveckla styrdokumentet inom området säkerhet och beredskap vilket vi ser positivt på. Vår bedömning är att det finns ett behov av att regionstyrelsen utvecklar de styrande dokumentet för det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Exempelvis har vi noterat att de regionala styrdokumentet inte i tillräcklig utsträckning omfattar bolagen men även det inte finns något regionövergripande styrdokument som på ett tydligt sätt behandlar jäv och hur jävssituationer ska hanteras. Jäv nämns i enstaka riktlinjer men endast övergripande.

Granskningen har visat att regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service inte har tagit fram lokala rutiner för det förebyggande arbetet så som rutin oegentligheter föreskriver. Med tanke på att verksamheterna har olika förutsättningar och behov men även risker anser vi att det bör finnas lokala rutiner anpassade till respektive verksamhet. För att stärka det förebyggande arbetet mot oegentligheter är det vår bedömning att verksamhetsanpassade rutiner behöver utvecklas.

Vi har noterat att Göteborgsoperan till viss del har tagit fram egna styrdokument men att det saknas reglering kring exempelvis jäv och bisysslor. Näringslivskoden pekar på vikten av skriftliga regler för det förebyggande arbetet mot oegentligheter varför vår bedömning är att bolagets styrdokument kan utvecklas så att de i större utsträckning reglerar bolagets förebyggande arbete mot oegentligheter.

Organisering av det förebyggande arbetet

Vår granskning har visat att det finns en regiongemensam grupp med ansvar för det regionövergripande arbetet mot oegentligheter men vi bedömer att representationen från regionens bolag kan förbättras. Vi menar att detta skulle stärka regionens förebyggande arbete mot oegentligheter. Vi har noterat att för regionstyrelsens egen verksamhet finns ingen med ett utpekat ansvar för det förebyggande arbetet. Vår bedömning är att regionstyrelsen behöver tillse att det finns en ändamålsenlig och tydlig organisation för det förebyggande arbetet mot oegentligheter, dels regionalt, dels inom den egna verksamheten.

När det gäller styrelsen för fastighet och service bedömer vi att ansvarsfördelningen mellan säkerhetsfunktionen och linjechefer kan förtydligas. Eftersom regionens rutin oegentligheter endast övergripande berör ansvarsfördelningen menar vi att ett förtydligande skulle stärka det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Göteborgsoperan har ingen organisation, funktion eller roll med ansvar för oegentlighetsfrågor utan det är ett chefsansvar. Vi bedömer dock att det förebyggande arbetet mot oegentligheter kan stärkas ytterligare genom att chefsansvaret vad gäller oegentlighetsfrågor förtydligas i befattningsbeskrivningarna.

Hantering av jäv och bisysslor

Granskningen har visat att inom Göteborgsoperan är jävsdeklarationen vid upphandling endast ett muntligt moment. Enligt regionens riktlinje inköp är jävsdeklarationen ett obligatoriskt moment vid upphandling. Vi bedömer därför att bolaget behöver tillse att deklarationen genomförs skriftligt och skrivs under så att det i efterhand går att spåra hur eventuella jävsituationer har hanterats och vilka bedömningar som har gjorts. Eftersom regionen saknar reglering av bolagen när det gäller bisysslor finns inga tydliga krav på att bisysslor ska ingå som en del i medarbetarsamtalen. Vi bedömer dock att Göteborgsoperan som ett led i att stärka det förebyggande arbetet mot oegentligheter bör inkludera och dokumentera frågan om bisyssla vid medarbetarsamtal.

Finns det en riskhantering som säkerställer att risker för oegentligheter kan minimeras?

Enligt policy styrning ska risker årligen identifieras och värderas som grund för kontroller. Av rutin oegentligheter framgår att riskanalys är en viktig del i arbetet med att förebygga oegentligheter och bör genomföras minst en gång om året för att identifiera, kartlägga och åtgärda allvarliga risker. Riskanalys bör även genomföras vid exempelvis organisatoriska förändringar. Både näringslivskoden och regeringens handlingsplan betonar vikten av regelbundna och systematiska analyser av korruptionsrisker som grund för att utforma förebyggande åtgärder. Dessutom behöver det finnas kontrollsystem som säkerställer implementering av förebyggande åtgärder och minskar möjligheterna för anställda att begå fel.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service

Granskningen har visat att referensgruppen inom ESB under 2023 har arbetat med att identifiera och kartlägga regionala risker för oegentligheter inom olika områden som bisysslor, korruption och offentlig upphandling. Riskanalysen är den första av sitt slag och i arbetet återstår att formulera åtgärder för att hantera riskerna. Enligt vad ESB känner till kommer inga

av de identifierade riskerna att inkluderas i regionstyrelsens riskanalys för 2024. För 2023 har regionstyrelsen inte upprättat någon riskanalys.

Granskningen har även visat att koncernkontoret, förutom ESB, inte har genomfört någon riskanalys relaterat till oegentligheter men att det utförs riskanalyser vid andra tillfällen, till exempel inför upphandling eller när specifika händelser kräver det. Vi har dock noterat att risker för oegentligheter inte beaktas vid riskanalys inför upphandling. Av intervjuer på koncernkontoret framgår att olika kontroller genomförs i verksamheten, exempelvis jävsdeklarationer, kontroller av leverantörer (som skatter och avgifter, ägarstruktur) och kontroller vid utbetalning.

Inom fastighet, stöd och service ingår identifiering av oegentlighetsrisker som en del i det årliga arbetet med styrelsens riskanalys. Denna analys baseras på information från chefer, utvalda medarbetare och förvaltningsledningen. Granskningen har visat att identifierade risker för oegentligheter inte finns med i styrelsens riskanalys för 2023. De intervjuade har uppgett att det beror på att de inte har bedömts som väsentliga. Enligt intervjupersonerna har förvaltningen, innan omorganisationen¹², hanterat oegentlighetsrisker genom att utföra kontroller och vidta åtgärder. Vi har dock noterat att riskanalysunderlaget för 2023 innehåller en risk kopplat till oegentligheter, nämligen att rutiner och styrning kring oegentligheter inte är tillräckligt kända eller efterlevs. Hur risken har värderats framgår inte av underlaget, däremot framgår att risken åtgärdades genom att följa upp att utbildning har genomförts.

Enligt fastighet, stöd och service kontrolleras risker för oegentligheter genom internkontrollplanen men även genom andra kontroller i verksamheten, till exempel kontroll av leverantörer vid upphandling (som skatter och avgifter), jävsdeklarationen, kontroll av fakturor och attester. Till detta finns en tillämpningsanvisning för attest- och mottagningskontroll för Västfastigheter.

Göteborgsoperan

Granskningen har visat att styrelsens riskanalys för 2023 tar upp risken för korruption, mutor och oegentligheter, och att risken har bedömts som låg. Styrelsens riskanalys innehåller även kontroller för att åtgärda risken. Kontrollerna är "företagskultur, skrivna policys, attestreglemente och uppföljning av efterlevnad av policys". Bolaget har uppgett att risken och

---

¹² Styrelsen för fastighet, stöd och services bildades 2023 när Fastighetsnämnden (Västfastigheter) slogs samman med delar av Servicenämnden (Regionservice).

kontrollerna återkommer varje år, och att kontrollerna är inbyggda i deras dagliga arbete.

I granskningen har även framkommit andra exempel på kontroller som sker i verksamheten så som elektronisk signering, jävskontroll vid upphandling och fakturakontroller.

Bedömning

Revisionen bedömer att det delvis finns en riskhantering som säkerställer att risker för oegentligheter kan minimeras.

Vår övergripande bild utifrån granskningen är att arbetet med risker för oegentligheter behöver utvecklas inom samtliga granskade styrelser.

Granskningen har visat att en regionövergripande riskanalys avseende oegentlighetsrisker är under utveckling men att det saknas en riskanalys som belyser risker för oegentligheter inom den egna verksamheten. Vår bedömning är därför att regionstyrelsen behöver utveckla en riskanalys med fokus på oegentligheter. Detta för att få en samlad bild av verksamhetens oegentlighetsrisker men även för att styrelsen ska kunna säkerställa att åtgärder eller kontroller utformas så att riskerna hanteras på ett tillräckligt sätt.

När det gäller styrelsen för fastighet, stöd och service tas risken för oegentligheter upp i samband med styrelsens riskanalysarbete men arbetssättet kan dock medföra att oegentlighetsrisker inte uppmärksammas på samma sätt som verksamhetsrisker. Vår bedömning är att den riskanalysen som görs inte, i tillräcklig utsträckning, belyser verksamhetens risker för oegentligheter. Därför kan vi inte heller bedöma vilka oegentlighetsrisker som verksamhetens kontroller ska motverka. Vi anser att riskanalysen behöver utvecklas med ett ökat fokus på oegentligheter och för att styrelsen ska kunna säkerställa att riskerna hanteras på ett tillräckligt sätt. Detta är särskilt viktigt med tanke på den omorganisation som har genomförts under 2023 men även att delar av verksamheten är i en riskutsatt bransch.

I Göteborgsoperans fall är det vår bedömning att den oegentlighetsrisk som tas upp i styrelsens riskanalys inte grundar sig på någon systematisk analys av bolagets oegentlighetsrisker eftersom granskningen har visat att samma risk årligen återkommer i riskanalysen. Därför kan vi inte heller bedöma vilka oegentlighetsrisker som verksamhetens kontroller ska motverka. Vi anser därför att riskanalysen behöver utvecklas för att, i större utsträckning, belysa bolagets risker för oegentligheter och för att styrelsen

ska kunna säkerställa att tillräckliga kontroller eller åtgärder utformas för att hantera riskerna.

Sprids information till medarbetare om det förbyggande arbetet på ett tillräckligt sätt?

Information och kommunikation

Enligt regionens rutin oegentligheter ansvarar chefen för att medarbetarna har god kännedom om gällande lagar och regionens styrdokument, att de känner till vad oegentligheter är och hur de ska agera vid misstanke. Medarbetarna, inklusive nyanställda, ska även ha kunskap om vilka risker för oegentligheter som finns i verksamheten och vilka riskfyllda situationer de kan hamna i eller utsättas för. Enligt regeringens handlingsplan är det viktigt med regelbundna kommunikationsinsatser för att upprätthålla medarbetarnas kunskaper över tid. Exempelvis kan arbetsplatsträffar användas för att samtala om och hur korruption kan förebyggas. Medarbetarnas kännedom om rutiner är viktig och det bör finnas information om detta på verksamhetens intranät.

I rutin oegentligheter anges att anmälan av misstänkta oegentligheter sker i chefslinjen men att medarbetare även kan vända sig till förvaltningschef eller till regionens säkerhets- och beredskapschef. Enligt rutinen ska samtliga händelser som innefattar oegentligheter rapporteras i avvikelshanteringssystemet. Rapporteringen ska utgöra underlag i uppföljning och förbättringsarbete.

Vi har noterat att rutin oegentligheter inte nämner regionens visselblåsarfunktion som en viktig kanal för medarbetare att anonymt anmäla misstänkta oegentligheter. Enligt uppgift från ESB ska rutinen kompletteras med information om visselblåsarfunktionen vid revidering. Det finns dock en regional riktlinje för visselblåsning som bland annat beskriver hur visselblåsarfunktionen används för rapportering men gällande riktlinje omfattar endast regionens förvaltningar.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet stöd och service

I intervjuer på koncernkontoret har uppgetts att det finns flera kanaler för att informera medarbetare om gällande regelverk, oegentligheter och risker, exempelvis nämns regionens hemsida, referensgrupp oegentligheter på ESB och utbildningar, såväl regionens som förvaltningsinterna samt chefsintroduktioner. Enligt intervjupersonerna förekommer också

information och diskussioner om oegentlighetsfrågor och det förebyggande arbetet vid medarbetarsamtal och arbetsplatsträffar, enhetsmöten och i upphandlingsgrupper. Vi har dock inte fått del av något underlag som visar på att detta sker. De intervjuade har uppgett det finns en hög medvetenhet bland medarbetarna om oegentligheter vilket särskilt gäller medarbetare som ingår i olika upphandlingsgrupper.

När det gäller medarbetarnas möjlighet att anmäla misstänkta oegentligheter har de intervjuade på koncernkontoret uppgett att det finns olika kanaler för detta. Anmälan kan ske till ESB:s funktionsbrevlåda, närmaste chef, HR eller visseblåsarfunktionen. Enligt de intervjuade används sällan MedControl¹³ till att rapportera oegentligheter.

Intervjupersonerna på fastighet stöd och service har uppgett att medarbetare, inklusive nyanställda, informeras om gällande regler och riktlinjer, om oegentligheter och risker. Detta görs genom regionens och förvaltningens utbildningar samt regelbundet på APT. Medarbetarna får även information om risker i samband med internkontrollarbetet, eftersom de är delaktiga i arbetet med styrelsens internkontrollplan. De informeras också om resultatet av uppföljningen.

De intervjuade har uppgett att det finns tre vägar för medarbetare att anmäla misstänkta oegentligheter. Anmälan kan ske genom ordinarie chef enligt rutin oegentligheter, säkerhetsenheten eller regionens visseblåsarfunktion.

Medarbetare kan även använda systemet MedControl för att rapportera oegentligheter.

Göteborgsoperan

Enligt bolaget har intranätet uppgetts vara den största källan till information för medarbetarna. Informationen på intranätet uppdateras löpande och medarbetarna meddelas genom e-post eller genom chefer vid möten när ny information finns tillgänglig. APT har även nämnts som ett forum där medarbetare kan informeras om och diskutera oegentligheter och risker. Däremot har det framkommit i granskningen att det är sällan informationen på intranätet eller från chefer handlar om oegentligheter eller om risker för oegentligheter. Uppfattningen bland de som har intervjuats är att det förekommer få oegentligheter inom bolagets verksamhet och att det finns möjlighet att ta upp olika problem och frågor med ledningen. Ledningen ska också föregå med gott exempel vad gäller

---

¹³ MedControl är regionens system för avvikelserapportering.

oegentlighetsfrågor. Ett exempel som lyfts är representation som sällan förekommer inom bolaget.

I intervjuer har framkommit att vid nyanställning informeras medarbetare och chefer om bolagets regler och riktlinjer. Chefer tar fram introduktionsprogram som innehåller information från chefen samt obligatorisk information från till exempel IT och HR. Enligt de intervjuade går chefer igenom bolagets risker tillsammans med de nyanställda. Vi har noterat att information om oegentligheter inte inkluderas i introduktionen enligt de introduktionsprogram vi har tagit del av. Inte heller finns information om gällande regler och riktlinjer eller risker.

I granskningen har framkommit att anmälan av oegentligheter sker till närmaste chef men att det inte finns någon dokumenterad rutin för det här arbetssättet vilket vi har skrivit om tidigare i rapporten. Regionens visseblåsarfunktion har även nämnts som en kanal för anmälan till vilken bolaget har anslutit sig. Bolaget har tagit fram en riktlinje som beskriver hur rapporteringskanalen har organiserats och hur de rapporteringar som kommer in ska hanteras. I granskningen har även bolagets avvikelshanteringssystem nämnts som en möjlig väg att rapportera ärenden.

Utbildning

I rutin oegentligheter anges att utbildning är grundläggande för det förebyggande arbetet och att den ska anpassas efter behov. Även Policy Säkerhet och beredskap i Västra Götalandsregionen pekar på utbildning som en viktig del i det förebyggande säkerhetsarbetet. I Näringslivskoden anges att ledningen ansvarar för att det finns tillräcklig kompetens för det förebyggande arbetet och att de anställda ska utbildas regelbundet om interna regler och deras tillämpning. Även regeringens handlingsplan mot korruption lyfter fram att anställdas kunskaper om korruptionsregler och hur korruption kan motverkas minskar riskerna för att fel begås.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service

I granskningen har framkommit att det finns flera regionala utbildningar inom området oegentligheter. ”I offentlighetens tjänst” innehåller ett avsnitt om säkerhet och oegentligheter vilket framgår av det material som ESB har arbetat fram till utbildningen. Utbildningen har beslutats av koncernstabsledningen och är obligatorisk för medarbetare på koncernkontoret men valbar för övriga medarbetare inom regionen.

Utbildningen ”Oegentligheter: mutor, jäv och andra intressekonflikter” innehåller övningar och scenarier som kan genomföras på APT. Denna är regiongemensam men inte obligatorisk. Därutöver finns utbildningen ”Oegentligheter, mutor och jäv” som är obligatorisk för chefer. Enligt uppgift från ESB används regionens intranät för att uppmana riskutsatta verksamheter att genomföra de digitala utbildningar som Sveriges Kommuner och Regioner erbjuder. En av de intervjuade på koncernkontoret har även uppgett att regionens chefsintroduktion innefattar ett kortare avsnitt om oegentligheter. En annan av de intervjuade har uppgett att utbildning följs upp av cheferna vid medarbetarsamtal.

Intervjupersonerna på fastighet, stöd och service har uppgett att förvaltningen har digitala utbildningar och en e-learning som är obligatorisk vid nyanställning. För de delar av förvaltningen som innan omorganisationen tillhörde Västfastigheter togs det fram en obligatorisk dialogutbildning för APT. Utbildningen tar upp olika scenarier om vad som kan inträffa i arbetet inom förvaltningen. Under året har förvaltningen lagt mycket tid på att skapa strukturer för ledning och styrning. Det har därmed inte funnits tid för att genomföra dialogutbildningar men ska enligt intervjupersonerna återupptas. Intervjupersonerna har även nämnt att regionens utbildningar finns tillgängliga för medarbetarna. I granskningen har vi fått del av förvaltningens uppföljning av vilka som har genomfört regionens utbildning om mutor och jäv. Det framgår dock inte av underlaget med vilken regelbundenhet uppföljningen utförs eller vem som utför den.

Göteborgsoperan

I granskningen har framkommit att regionens utbildningar inte ingår som standardutbildning för medarbetarna. Några av intervjupersonerna har uppgett att de inte har genomgått någon utbildning som inkluderar oegentligheter och att bolaget inte heller har några interna utbildningar kopplat till oegentligheter. En av intervjupersonerna har uppgett att ibland kan personer från den privata sektorn ha en annan uppfattning om var gränsen för oegentligheter går, vilket innebär att de behöver bli informerade om de regler som gäller inom offentlig verksamhet.

Bedömning

Revisionen bedömer att information om det förebyggande arbetet mot oegentligheter delvis sprids till medarbetarna på ett tillräckligt sätt.

Information och kommunikation

Av våra intervjuer på koncernkontoret framgår att information och diskussioner om oegentligheter visserligen förekommer och anses vara del av det förebyggande arbetet mot oegentligheter men att de inte genomförs regelbundet. Eftersom inga underlag har presenterats för oss är vår bedömning att arbetet med att sprida information om det förebyggande arbetet om oegentligheter kan dokumenteras och organiseras på ett tydligare och mer systematiskt sätt.

När det gäller styrelsen för fastighet, stöd och service bedömer vi att medarbetare behöver informeras om oegentlighetsrisker på andra sätt än genom arbetet med styrelsens riskanalys och internkontrollplan. Detta då vi har konstaterat i granskningen att riskanalysen för 2023 inte i tillräcklig omfattning belyser risker för oegentligheter.

För Göteborgsoperan har vi noterat att information om oegentligheter och oegentlighetsrisker inte ingår i bolagets introduktion av nyanställda. Vi bedömer därför att bolagets introduktioner kan utvecklas vilket vi menar skulle stärka medarbetarnas kunskaper om oegentligheter och de risker som finns i verksamheten.

Utbildning

Granskningen har visat att inom regionstyrelsens egen verksamhet följs utbildning upp i samband med medarbetarsamtal. Vi anser att uppföljning av deltagandet på regionens utbildningar kan ske mer samlat vilket skulle öka möjligheterna att säkerställa att tillräckliga och regelbundna utbildningsinsatser på oegentlighetsområdet görs.

När det gäller styrelsen för fastighet, stöd och service anser vi att den obligatoriska dialogutbildningen som omfattar oegentligheter bör återinföras och anpassas efter styrelsens olika verksamhetsdelar och behov, särskilt beaktat den omorganisation som har genomförts under 2023.

Utifrån granskningen bedömer vi att Göteborgsoperan inte erbjuder medarbetare och chefer tillräcklig utbildning med fokus på oegentligheter. Regelbunden utbildning inom oegentlighetsområdet bör införas och anpassas till verksamhetens behov. Vi menar att detta skulle stärka medarbetarnas och chefers kunskaper om oegentligheter och hur de kan

upptäckas och hanteras. Bolaget bör också regelbundet följa upp deltagandet på utbildningarna.

Har styrelserna säkerställt en tillräcklig uppföljning och åiterrapportering av det förebyggande arbetet mot oegentligheter?

I regionens styrningspolicy anges att verksamheten ska följas upp utifrån väsentliga aspekter och analyseras som grund för åtgärder och fortsatt utveckling. Av reglementena för såväl regionstyrelsen som styrelsen för fastighet, stöd och service framgår att styrelserna ska följa upp sin verksamhet kontinuerligt och säkerställa att de får tillräcklig information för att kunna ta sitt ansvar för verksamheten. Motsvarande skrivning finns i ägardirektivet för Göteborgsoperan.

Regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service

I granskningen har framkommit att ESB gör viss central uppföljning av förvaltningarnas förebyggande arbete mot oegentligheter och att de stöttar förvaltningarna i deras arbete med uppföljning. ESB har gjort en helårssammanställning av visselblåsningar som ska rapporteras till regionstyrelsen. Under 2023 har ESB utrett några misstänkta fall kopplat till jäv, otillåten bisyssla och mutor varav ett fall av jäv avsåg koncernkontoret.

Granskningen har inte visat på att det görs någon uppföljning och åiterrapportering av den egna förvaltningens förebyggande arbete mot oegentligheter. Några av intervjupersonerna har dock uppgett att det från och med 2023 finns ett internrevisionsprogram som ska säkerställa följsamhet till processer så som inköpsprocessen. Då programmet nyligen har införts har vi inte kunnat granska på vilket sätt det inkluderar det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Fastighet, stöd och service har uppgett att de följer upp och åiterrapporterar om oegentligheter till styrelsen genom internkontrollplanen när oegentlighetsrisker har lyfts in i planen. Som vi har skrivit tidigare i rapporten ingår inte oegentligheter i styrelsens internkontrollplan för 2023.

Göteborgsoperan

Intervjupersonerna har uppgett att det finns inbyggda rutiner för uppföljning i flera av bolagets elektroniska system och att uppföljning sker löpande men inte systematiskt. Uppföljning sker även av

rekryteringsprocessen och avtal med leverantörer. Enligt de intervjuade används resultatet av uppföljningen som underlag för förbättringsförslag och underlag för kommande riskanalyser, till exempel inom administrationen.

Under det senaste året har inga fall av oegentligheter kommit till de intervjuades kännedom. Vi har noterat att oegentligheter främst kopplas ihop med tidigare års kontanthantering vilket bolaget avskaffade år 2020.

I granskningen har framkommit att bolagsledningen informeras löpande om de uppföljningar som görs. Styrelsen får åiterrapportering om oegentligheter genom riskanalys och internkontrollplan. Däremot sker ingen regelbunden rapportering till styrelsen om det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Bedömning

Revisionen bedömer att regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB delvis har säkerställt en tillräcklig uppföljning och åiterrapportering av det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Granskningen har visat att ESB genomför kontinuerlig och systematisk uppföljning av anmälda visselblåsningar vilken åiterrapporteras till regionstyrelsen men att det inte görs någon uppföljning och åiterrapportering av den egna förvaltningens förebyggande arbete mot oegentligheter. Det internrevisionsprogram som omnämns i några av intervjuerna har ännu inte avrapporterats vilket gör att vi inte har kunnat bedöma om det förebyggande arbetet mot oegentligheter innefattas på ett tillräckligt sätt.

Styrelsen för fastighet, stöd och service följer upp och åiterrapporterar genom interkontrollplanen men bara i de fall en oegentlighetsrisk tas upp i planen. Vår bedömning är att uppföljningen på detta sätt blir begränsad i sin omfattning och inte belyser alla delar i det förebyggande arbetet mot oegentligheter.

Granskningen har vidare visat att Göteborgsoperan gör viss uppföljning men att den inte sker systematiskt. Det finns därmed inte någon samlad bild av bolagets uppföljning och det går därför inte att bedöma om bolagets uppföljning av det förebyggande arbete mot oegentligheter är tillräcklig.

Sammantaget är det vår bedömning att samtliga styrelser behöver vara väl informerade om det förebyggande arbetet mot oegentligheter samt ha ett

tillräckligt underlag för beslut om åtgärder i syfte att förbättra och utveckla arbetet. Vi bedömer därför att styrelserna behöver tillse att en kontinuerlig och systematisk uppföljning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter genomförs samt att detta återrapporeras.

Sammanfattande bedömning

Revisionen bedömer att regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB delvis har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att förebygga oegentligheter i verksamheten.

Granskningen har visat att samtliga granskade styrelser har brister i sin styrning och interna kontroll med avseende på oegentligheter vilket enligt vår bedömning innebär att risker för oegentligheter ökar. Detta kan i sin tur medföra att förtroendet för den regionala verksamheten påverkas men även leda till ekonomisk skada. Revisionen bedömer att styrelserna behöver utveckla sitt arbete med att förebygga, upptäcka och förhindra oegentligheter. Granskningen har visat på att arbetet i flera delar behöver utvecklas men att det finns tre utvecklingsområden som vi särskilt vill uppmärksamma.

Granskningen har visat att regionstyrelsen och styrelsen för fastighet, stöd och service saknar verksamhetsanpassade rutiner och att det finns behov av att regionstyrelsen även utvecklar de regionövergripande styrdokument. Göteborgsoperan har till viss del tagit fram styrdokument för att förebygga oegentligheter. Revisionen bedömer att styrande dokument för det förebyggande arbetet mot oegentligheter behöver utvecklas på såväl regional som lokal nivå.

Granskningen har vidare visat att en regionövergripande riskanalys med fokus på oegentligheter är under utveckling men revisionen bedömer att de granskade styrelserna saknar en samlad bild av vilka verksamhetens oegentlighetsrisker är och inom vilka områden de finns. Därmed anser vi att det saknas en viktig och grundläggande del i deras förebyggande arbete mot oegentligheter. Det gör det också svårt att bedöma om oegentlighetsrisker blir tillräckligt belysta och om de hanteras på ett tillräckligt sätt. Revisionen bedömer att styrelsernas riskhantering avseende oegentlighetsrisker behöver utvecklas.

Slutligen har granskningen visat att regionstyrelsens uppföljning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter inte innefattar den egna verksamheten. Den uppföljning som styrelsen för fastighet, stöd och service

gör belyser inte alla delar av det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Göteborgsoperan gör viss uppföljning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter men inte på ett systematiskt och samlat sätt. Revisionen kan därmed inte bedöma om den är tillräcklig. Styrelserna behöver därmed tillse att en kontinuerlig och systematisk uppföljning av det förebyggande arbetet mot oegentligheter genomförs samt att detta återspeglas i rapporteringen.

Rekommendationer

I samband med granskningar lämnar vi ofta rekommendationer om förbättringar till de granskade nämnderna och styrelserna. Nedan hittar du den rekommendation som vi lämnar med anledning av granskningen av det förebyggande arbetet mot oegentligheter:

Revisionen rekommenderar regionstyrelsen, styrelsen för fastighet, stöd och service samt styrelsen för Göteborgsoperan AB att utveckla sitt förebyggande arbete mot oegentligheter.

Det kommunala ansvarssystemet

Det finns tre grundfunktioner i det kommunala ansvarssystemet – beslutande (fullmäktige), beredande och verkställande (styrelse, nämnder, bolag och beredningar) och granskande (revisionen).

Regionfullmäktige fattar principiella och övergripande beslut. Fullmäktiges mål, riktlinjer och ekonomi utgör grunden för verksamheten i styrelse och nämnder. Fullmäktige är också uppdragsgivare för revisorerna och beslutar om revisionens organisation och resurser.

Styrelse, nämnder och beredningar förvaltar och genomför verksamheten enligt regionfullmäktiges uppdrag samt lagar och andra föreskrifter. Regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen och ha uppsikt över den verksamhet som bedrivs av övriga nämnder. Styrelsen ska också ha uppsikt över bolag och kommunalförbund.

Fullmäktige utser förtroendevalda revisorer för att granska de beredande och verkställande organen. Revisorerna granskar, med stöd av sakkunniga, verksamheten och prövar ansvarstagandet samt lämnar ett uttalande om detta till fullmäktige i en så kallad revisionsberättelse.

En grundbult i den lokala demokratin är möjligheten till insyn och kontroll och att kunna utkräva ansvar. När ansvarsfulla samhällsuppdrag utförs är det viktigt att kunna följa upp och försäkra sig om att verksamheten utförs på ett önskat och säkert sätt och att kunna ställa någon till ansvar om det finns brister. Granskning och ansvarsprövning är därför väsentliga delar i den demokratiska kontrollen, de bidrar till att skapa legitimitet och förtroende hos medborgarna, men också till styrning och säkerhet i verksamheten.

Det är de förtroendevalda som regionfullmäktige har utsett i styrelser, nämnder och beredningar som har detta ansvar och som prövas. Det främsta underlaget till fullmäktiges ansvarsprövning är revisorernas granskning och bedömning.

Revisionen i korthet

Enkelt uttryckt kan man säga att revisionens uppdrag är att granska och pröva om regionens nämnder, styrelser och bolag gör det som förväntas av dem utifrån lagar, uppdrag, mål och andra riktlinjer.

Regionfullmäktige utser elva förtroendevalda revisorer (politiker). Bland de valda revisorerna utser fullmäktige även lekmannarevisorer, vilka har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller till viss del ägs av regionen.

Genom att utse förtroendevalda revisorer som arbetar oberoende på uppdrag av regionfullmäktige, markeras en demokratisk vilja att tillförsäkra fullmäktige – och därigenom även medborgarna – insyn i och kontroll över det som sker i regionens verksamheter. I regionens bolag har lekmannarevisorerna motsvarande uppdrag.

Uppdraget regleras bland annat av kommunallagen och aktiebolagslagen, men även av det som kallas för god revisionsred i kommunal verksamhet. God revisionsred formas och utvecklas löpande i revisorernas arbete och det är Sveriges Kommuner och Regioner som fastställer seden. Utöver lagar och god revisionsred har regionfullmäktige även beslutat om ett reglemente som styr revisionens arbete.

Revision förutsätter oberoende och oberoendet är centralt för revisionens trovärdighet och legitimitet. Oberoende innebär att stå fri gentemot den som granskas och att självständigt och objektivt – alltså sakligt och opartiskt – granska och pröva. Oberoendet skyddas av ett antal formella regler.

Revisorerna ska biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar. Sakkunniga är i regel yrkesrevisorer, men det kan även vara andra specialister (exempelvis jurister). Att det ska vara så framgår av kommunallagen, aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet.

Mer information om kommunal revision hittar du på Sveriges Kommuner och Regioners hemsida: www.skr.se.

Regionen i korthet

Västra Götalandsregionen ansvarar för hälso- och sjukvård, kultur, kollektivtrafik och regional utveckling i Västra Götaland.

Regionens verksamheter styrs av politiska beslut. Det är regionfullmäktige som beslutar om övergripande mål och prioriteringar. Regionfullmäktige har 149 ledamöter som väljs av medborgarna i Västra Götaland.

Den politiska organisationen omfattar regionfullmäktige samt alla nämnder, styrelser, kommittéer, utskott och beredningar. Det är regionfullmäktige som utser ledamöterna i nämnder och styrelser och ger dem de uppdrag som behövs för att verksamheterna ska fungera. I Västra Götalandsregionen finns cirka 1100 politiska uppdrag. Politikerna kommer från hela Västra Götaland och de flesta sköter sina politiska uppdrag på fritiden.

Det är politikernas uppgift att besluta om verksamheternas inriktning, ekonomi, mål och prioriteringar. Sedan är det tjänstepersonernas uppgift att driva och utveckla verksamheterna utifrån de politiska besluten.

Västra Götalandsregionens verksamheter leds av en regiondirektör. Regiondirektörens uppdrag är att genomföra de politiska besluten tillsammans med regionens drygt 56 000 anställda.

Verksamheterna är organiserade i förvaltningar och bolag som alla har en politisk styrelse. Exempel på förvaltningar är sjukhusen, Närhälsan och Folk tandvården. Exempel på bolag är Göteborgsoperan och Västtrafik.

Inom förvaltningarna och bolagen utförs olika typer av verksamheter. Den operativa verksamheten leds av en förvaltningschef eller vd, som arbetar utifrån de politiska beslut som fattats i respektive nämnd, styrelse eller bolag. Verksamhetens ledning har också ansvar för att ta fram underlag till sin nämnd eller styrelse.

Västra Götalandsregionens vision – Det goda livet – är regionens övergripande uppdrag. Den har tagits fram i samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna genom de fyra kommunförbunden i Västra Götaland, och med medverkan från en lång rad parter i övrigt – näringslivets och arbetsmarknadens organisationer, universitet och högskolor, statliga organ med flera.